

ADVIES 1902

Voorstel van decreet houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten.

Datum: 18 maart 2019

Voorzitter: Alexandra Smarandescu

Aanwezigen: Eveline Meylemans, Jo Baetens, Jan Langerhaert, Isaak Dieleman, Jad Zeitouni, Maya Van de Velde, Emily De Laere, Félícia Mukendi-Kalonji, Ines De Geest, Mieke Heymans, Emmy Vandenbussche, Sabine Ingabire

De Vlaamse Jeugd Raad, in vergadering op 18 maart 2019, onder voorzitterschap van Alexandra Smarandescu, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

1. Zorg dat deze nieuwe regelgeving de kwaliteit van de opvangactiviteiten verhoogt voor de tijdspanne die direct aansluit op de schooluren (voor, tijdens en na vakanties). 4
2. Laat het belang van kinderen en jongeren primeren op de belangen van structuren, organisaties en lokale besturen. 5
3. Het Lokale Samenwerkingsverband moet toezien op betaalbaarheid en toegankelijkheid van de betrokken activiteiten voor alle kinderen en jongeren. 5
4. Leg decretaal vast dat de lokale besturen een adviesvraag moeten stellen aan de lokale jeugd Raad bij de opmaak/uitrol en evaluatie van hun beleid met betrekking tot buitenschoolse opvangactiviteiten. 6
5. Het Lokale Samenwerkingsverband moet inspanningen leveren in hun organisatie om kinderen en jongeren te betrekken bij hun werking. De lokale jeugd Raad is een primaire partner. 6
6. Leg decretaal vast dat een onderwijsactor van het lokale niveau deel uitmaakt van het vereiste lokaal samenwerkingsverband. 6
7. Beperk de taak van het lokaal samenwerkingsverband op p. 8 en 9 van het voorstel van decreet tot: *'Het lokaal samenwerkingsverband kan het lokaal bestuur adviseren bij de uitvoering van opdrachten inzake regie en geeft mee concrete invulling aan het lokaal beleid **buitenschoolse opvangactiviteiten**, dat deel uitmaakt van de (strategische) meerjarenplanning van het lokaal bestuur.'* 7
8. Betrek voor het opstellen van de uitvoeringsbesluiten actoren die ondersteund worden vanuit verschillende departementen: onderwijs, welzijn, cultuur, jeugd en sport. 7
9. Voorzie in de volgende legislatuur (Vlaamse Regering 2019-2025) voldoende middelen in de begroting om dit kaderdecreet alle mogelijkheid tot kansen te bieden. Zorg dat deze middelen verankerd zijn, en beschouw ze als vanzelfsprekend. 8

- 10.** Benoem op korte termijn de actoren die men zal betrekken in de opmaak van een inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten. Zet een timing uit, om te komen tot dit kader en geef duidelijke opdrachten. Zie de Vlaamse Jeugd Raad als gesprekspartner voor het domein Jeugd.

8

1 Situering

Op 1 februari 2019 werd in het Vlaamse Parlement een voorstel van decreet ingediend houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten.

Het decreet was een langverwachte volgende stap in het hele traject naar een oplossing voor de regelgeving rond kinderopvang op lokaal niveau. Dit traject kreeg een doorstart door de Staten Generaal in mei 2014 en de daarbij horende debatten. Uit de Staten Generaal volgde een Conceptnota 'Krachtlijnen voor een nieuwe organisatie voor de opvang en vrije tijd van schoolkinderen'. Voor de conceptnota kreeg de Vlaamse Jeugdraad, net als diverse andere adviesorganen, een adviesvraag. De Vlaamse Jeugdraad erkent de lokale nood om antwoorden te bieden op uitdagingen met betrekking tot kinderopvang. Op de inhoud van de conceptnota formuleerden wij vanuit het belang van kinderen, jongeren en hun organisaties een aantal fundamentele knelpunten. De belangrijkste opmerkingen focusten op de financiële haalbaarheid van het concept, de beperkte rol van en de samenwerking met het onderwijs en de bezorgdheid dat dit decreet buitenschoolse activiteiten, waaronder jeugdwerk, zou regelen.

Op basis van het advies 1505 (titel en link) werden we vanuit de commissie welzijn van het Vlaamse Parlement uitgenodigd voor hoorzittingen.

De Vlaamse Jeugdraad benadrukte volgende knelpunten:

- Betrek alle betrokken sectoren in dit debat (bv. onderwijs, cultuur, jeugd, sport en welzijn).
- Laat Jeugdwerk de keuzevrijheid om in te stappen.
- Blijf focussen op kinderen, jongeren en hun rechten.
- Geef meer duidelijkheid over de financiële middelen.
- Geef aandacht aan multifunctioneel inzetten van infrastructuur (d.i. het onderwijs).

De Vlaamse Regering heeft in hun conceptnota het doel uitgesproken om in debat te gaan met verschillende sectoren om een gedragen nieuw decreet buitenschoolse opvang te bereiken. Toch werd de Vlaamse Jeugdraad niet meer betrokken. We vernamen recentelijk via een artikel van De Standaard (verwijzing) dat er een voorstel van decreet werd ingediend op 1 februari 2019. We erkennen de noodzaak van dit voorstel dat voorziet in de organisatie van de opvang voor kinderen, maar we hebben toch een aantal vragen en opmerkingen bij zowel proces als inhoudelijke insteek.

2 Advies

2.1 Algemene bedenkingen

We willen benadrukken dat het participatief proces van dit decreet te wensen overliet. Na een initiële participatieve fase volgde een volledig stilvallen van alle communicatie tussen ons als adviserende Vlaamse Jeugdraad en de decreetschrijvers. Wij zijn ervan overtuigd dat elk beleidgevend initiatief alleen maar kan versterken wanneer de stemmen van alle betrokken partijen meegenomen worden. We erkennen de complexiteit van de kinderopvangcontext en de verscheidenheid van deze betrokken partijen maar willen niettemin onze diepe teleurstelling uitdrukken in het gebrek aan betrokkenheid.

We willen daarnaast waarschuwen voor een te eenzijdige economische benadering van het kinderopvangvraagstuk. Opvang van kinderen op een goede en waardevolle manier regelen mag niet als doel hebben om ouders meer en langer aan het werk te houden, aangezien kinderen en jongeren hun vrije tijd het liefst gewoon thuis bij hun ouders, familie en vrienden doorbrengen.

2.1.1 Kwaliteit van opvang tussen 16u en 18u

Bij het lezen van dit voorstel tot decreet zien wij nog niet onmiddellijk oplossingen voor de huidige uitdagingen van buitenschoolse kinderopvang. Die huidige uitdagingen situeren zich volgens ons niet bij de vrijetijdsactiviteiten waar kinderen en jongeren vrijwillig voor kiezen, zoals voetbaltraining, muziek- of balletles. Wel zit er tegenwoordig een probleem bij de kwalitatieve invulling van de tijdsblokken die aansluiten op de schooltijd en dan ook vertrekken vanuit een opvangbehoefte van ouders. We willen duidelijk maken dat dit decreet er niet toe mag leiden dat jeugd-, sport-, en andere vrijetijdsorganisaties zich onder afhankelijkheid van extra subsidies en vanuit een opvangaanbodvisie gedwongen zien om bijkomende avondactiviteiten te voorzien. Het is wel positief dat de sportclub extra gefinancierd wordt voor hun avondtrainingen, maar deze financiële tussenkomst zal de opvangnood tussen 16u en 18u niet oplossen.

Het voorstel van decreet focust ons inziens dan ook nog veel te weinig op de kwaliteitsverhoging van het opvangaanbod dat aansluit op de schooluren. En daar bestaan net de grootste noden: goede afwisselende sportieve, (re)creatieve, participatieve, kwaliteitsvolle opvangactiviteiten voorzien op maat van kinderen en jongeren, aansluitend op de schooluren. Dit voorstel lost dat probleem onvoldoende op en neemt het volledige vrijetijdsaanbod (bv. sportclubs, crea-ateliers, jeugdwerk en muziekscholen) mee onder de loep, inclusief de clubs, organisaties en activiteiten die niet aansluitend aan de schooluren worden georganiseerd. Eigenlijk zouden we eerst moeten zorgen voor een degelijk decreet Kinderopvang om vervolgens via een Lokaal Samenwerkingsverband linken te leggen.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad:

Zorg dat deze nieuwe regelgeving de kwaliteit van de opvangactiviteiten verhoogt voor de tijdspanne die direct aansluit op de schooluren (voor, tijdens en na vakanties).

2.1.2 Ongewenste effecten

Daarnaast knaagt het voor ons dat dit voorstel van decreet in een zeer beperkte mate vertrekt van kinderen en jongeren. Bijkomende investeringen in buitenschoolse opvangactiviteiten mogen investeringen in geïntegreerd jeugdbeleid voor kinderen en jongeren niet verdringen. De financiële druk en realiteit bij lokale besturen zouden er wel eens kunnen toe leiden dat zij op termijn dit decreet als enige ondersteuning voor buitenschoolse jeugdactiviteiten gaan beschouwen. En dit terwijl het decreet ervoor moet zorgen dat kinderen en jongeren er netto op vooruitgaan.

We zien daarnaast nog verschillende ongewenste effecten. Ten eerste bestaat het gevaar dat vrijetijdsorganisaties hun activiteiten omwille van de hierboven besproken financiële redenen zullen aanpassen aan de regels van dit decreet en zo hun werking verschuiven naar momenten doorheen de week. Het verbeteren van de mogelijkheden

voor kinderen en jongeren na schooltijd mag niet leiden tot het verhogen van de druk op de vrije tijd van kinderen en jongeren door hun huidige tijdsbesteding onnodig te verleggen.

Een tweede ongewenst effect zien we in een toenemende concurrentiestrijd tussen organisaties en scholen om aanspraak te maken op de middelen of op extra leerlingen. Grote organisaties spelen kleinere uit en nieuwe organisaties staan op terwijl er vandaag al een gevarieerd aanbod bestaat dat kinderen en jongeren een actieve vrijetijdsbesteding aanbiedt. Zowel vanuit een kinderen- en jongerenbril als vanuit een jeugdwerkbril kunnen we kritische vragen stellen bij een reglement dat het vrijetijdsaanbod lokaal herstructureert met een centrale rol voor Kind&Gezin.

Een derde ongewenst effect kan erin bestaan dat lokale besturen hun budgetten voor geïntegreerd jeugdbeleid enkel nog zullen benaderen vanuit een opvangbehoeftebril. Het huidige voorstel van decreet geeft te weinig garanties dat dat niet het geval zal zijn. Bovendien staat deze keuze voor geormerkte Vlaamse subsidiëring van buitenschoolse opvangactiviteiten via gemeenteregie in sterk contrast met de eerdere keuze voor de inkanteling van de middelen voor lokaal jeugdbeleid in het gemeentefonds en het decentralisatiebeleid van de Vlaamse overheid.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad:

Laat het belang van kinderen en jongeren primeren op de belangen van structuren, organisaties en lokale besturen.

2.1.3 Sociale cohesie en gelijke kansen

Om sociale cohesie en gelijke kansen in de context van kinderopvang te bevorderen is er constante waakzaamheid nodig. Er bestaan immers hier en daar al activiteiten na schooltijd, vaak kwalitatieve invullingen, die echter een stevig prijskaartje hebben en hierdoor zeker niet voor alle kinderen en jongeren toegankelijk zijn. Door de onmiddellijke aansluiting op schooltijd die dit decreet voorstaat, zal de kloof tussen wie wel of niet aan bepaalde activiteiten kan deelnemen alleen maar groter en zichtbaarder worden. Gelijke kansen op deze activiteiten moeten daarom prioritaire aandacht krijgen.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad:

Het Lokale Samenwerkingsverband moet toezien op betaalbaarheid en toegankelijkheid van de betrokken activiteiten voor alle kinderen en jongeren.

2.2 De regie voor lokale besturen

We lezen op p. 6 van het voorstel tot decreet:

‘Lokale besturen hebben de opdracht om een lokaal beleid te ontwikkelen met betrekking tot buitenschoolse activiteiten. Dat beleid moet rekening houden met de doestellingen van dit decreet.’

Het lijkt voor de Vlaamse Jeugdraad een evidentie om hier ook een verplichte adviesvraag aan de lokale jeugdraad aan te koppelen, naar analogie met de verplichting van het decreet lokaal jeugdbeleid om advies te vragen aan de jeugdraad over het strategische meerjarenplan. Het lokaal beleid met betrekking tot buitenschoolse opvangactiviteiten zou een nog sterkere impact hebben indien het vorm gegeven wordt MET kinderen en jongeren.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugd Raad:

Leg decretaal vast dat de lokale besturen een adviesvraag moeten stellen aan de lokale jeugd Raad bij de opmaak/uitrol en evaluatie van hun beleid met betrekking tot buitenschoolse opvangactiviteiten.

Meer zelfs, om de stem van kinderen en jongeren mee te nemen in dit verhaal en hen niet enkel als 'gebruikers' te beschouwen is het cruciaal dat de lokale jeugd Raad vertegenwoordigd is in het Lokale Samenwerkingsverband.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugd Raad:

Het Lokale Samenwerkingsverband moet inspanningen leveren in hun organisatie om kinderen en jongeren te betrekken bij hun werking. De lokale jeugd Raad is een primaire partner.

2.3 Het samenwerkingsverband

Het is positief dat dit decreet wil inzetten op de ontplooiingskansen en zinvolle tijdsbesteding voor kinderen. We zien dan ook een meerwaarde in de oprichting van een Lokaal Samenwerkingsverband waar alle relevante actoren zoveel mogelijk in worden betrokken. Voor ons is het daarom cruciaal en vanzelfsprekend dat het onderwijs vertegenwoordigd wordt in het samenwerkingsverband.

Dat kan in de vorm van een afvaardiging, van de directies of van de scholengemeenschap, iets wat verder bepaald kan worden op lokaal niveau. Het al dan niet participeren van deze onderwijsactor(en) zal naast financiële ruimte dé cruciale factor zijn voor het slagen van dit samenwerkingsverband.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugd Raad:

Leg decretaal vast dat een onderwijsactor van het lokale niveau deel uitmaakt van het vereiste Lokale Samenwerkingsverband.

We lezen verderop vanaf p. 8 in het voorstel van decreet:

'Het Lokale Samenwerkingsverband kan het lokaal bestuur adviseren bij de uitvoering van opdrachten inzake regie en geeft mee concrete invulling aan het lokaal beleid buitenschoolse activiteiten, dat deel uitmaakt van de (strategische) meerjarenplanning van het lokaal bestuur.'

Het bovenstaande is voor ons als jeugdactor een brug te ver. De Vlaamse Overheid beslist eerst de impact van kinderen en jongeren decretaal in te perken door de uitholling van het decreet lokaal jeugd beleid. Het Lokale Samenwerkingsverband, dat in hoofdzaak dient om aan de opvangnood tegemoet te komen, moet nu invulling geven aan het volledige lokaal beleid buitenschoolse activiteiten. Daardoor dreigt een verregaande instrumentalisering van jeugdwerk, sportverenigingen,... Door de financiële afhankelijkheid van deze organisaties aan de lokale overheid, kan immers gevraagd worden in toenemende mate mee te gaan in een aanbodslogica die ver van de eigenheid van deze organisaties zelf staat. Daar komt nog bij dat er geen jongeren en kinderen betrokken worden bij het scenario waarbij deze organisaties zouden moeten voldoen aan criteria of opvangnoden om financiering te krijgen.

Het lijkt ons dan ook niet meer dan logisch dat deze opdracht voor het Lokale Samenwerkingsverband beperkt wordt tot de concrete invulling van het lokaal beleid buitenschoolse OPVANGactiviteiten.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad:

Beperk de taak van het Lokale Samenwerkingsverband op p. 8 en 9 van het voorstel van decreet tot:
*'Het Lokale Samenwerkingsverband kan het lokaal bestuur adviseren bij de uitvoering van opdrachten inzake regie en geeft mee concrete invulling aan het lokaal beleid **buitenschoolse opvangactiviteiten**, dat deel uitmaakt van de (strategische) meerjarenplanning van het lokaal bestuur.'*

2.4 De rol van de Vlaamse Overheid

Het raamdecreet vraagt nog duidelijkheid via de uitvoeringsbesluiten. Vermoedelijk zullen die een taak voor de volgende Vlaamse Regering zijn. De uitvoeringsbesluiten mogen niet enkel vanuit een economische insteek en/of organisatie geschreven worden. De blik van kinderen en jongeren moet actief een rol spelen in het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten. Het is voor de Vlaamse Jeugdraad dan ook een vanzelfsprekendheid dat de uitvoeringsbesluiten opgesteld worden door actoren, departementen en kabinetten uit verschillende beleidsdomeinen. Wij denken minstens aan Onderwijs, Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport. Het Vlaamse niveau moet alvast het goede voorbeeld voor een samenwerkingsverband geven en tonen hoe dit op een participatieve wijze kan werken.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad:

Betrek voor het opstellen van de uitvoeringsbesluiten actoren die ondersteund worden vanuit verschillende departementen: Onderwijs, Welzijn, Cultuur, Jeugd en Sport.

Het voorstel van decreet biedt een kader maar bevat momenteel onvoldoende slagkracht. De financiële duidelijkheid die al in 2015 door diverse adviesorganen gevraagd werd, is er nog steeds niet. Momenteel lezen wij alleen over de beschikbaarheid van de huidige middelen voor onder andere IBO's. Uit deze sector horen we jaar na jaar een luidere roep om meer middelen, personeel en opvangplaatsen. Met deze ontoereikende middelen nog meer doen, lijkt ons alleszins geen haalbare kaart. Daarnaast wil men met dit decreet nog meer (terechte) impulsen tot samenwerking en overleg beogen. Dit kan enkel met voldoende middelen.

We lezen in het voorstel tot decreet:

*'De Vlaamse overheid kent, **binnen de grenzen van de begrotingskredieten**, een subsidie toe aan de lokale besturen...'*

Deze begrotingskredieten zullen door de volgende Vlaamse Regering worden bepaald. Onafhankelijk van wie de volgende Vlaamse regering zal vormen en wie welke minister zal leveren, zien wij het als een verantwoordelijkheid voor de voltallige Vlaamse Regering om hier voldoende middelen voor vrij te maken. We houden dus uitdrukkelijk niet alleen de ministers van Jeugd en Welzijn verantwoordelijk hiervoor, maar ook al hun collega's. Voor alle duidelijkheid: we vragen hiervoor middelen die ruimschoots de huidige middelen voor IBO's overschrijden en die ook op langere

termijn garanderen dit decreet broodnodige financiële invulling te geven.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad:

Voorzie in de volgende legislatuur (Vlaamse Regering 2019-2025) voldoende middelen in de begroting om dit kaderdecreet alle mogelijkheid tot kansen te bieden. Zorg dat deze middelen verankerd zijn, en beschouw ze als vanzelfsprekend.

Naast het scheppen van het financiële groeipad benoemt de Vlaamse Overheid nog een taak voor zichzelf.

We lezen in het voorstel van decreet:

‘De Vlaamse Overheid ontwikkelt, in (nauwe) samenspraak met relevante actoren een inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten.’

De beperkte inspraak en samenwerking aan dit decreet de voorbije drie jaar zorgen ervoor dat we als Vlaamse Jeugdraad een kritische houding aannemen over deze (nauwe) samenspraak. De actoren die betrokken moeten worden benoemen, is daarom iets wat zo snel mogelijk moet gebeuren. Ze moeten ook al een duidelijke opdracht krijgen. Binnen het domein Jeugd staat de Vlaamse Jeugdraad klaar voor samenwerking, mits onze achterban deze keer op tijd betrokken kan worden. Het traject moet dus tijdig starten.

Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad:

Benoem op korte termijn de actoren die men zal betrekken in de opmaak van een inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten.
Zet een timing uit, om te komen tot dit kader en geef duidelijke opdrachten.
Zie de Vlaamse Jeugdraad als gesprekspartner voor het domein Jeugd.